

L'estela secreta del jove Schwob.

S'edita per primera vegada en castellà un conjunt de proses del periodista, narrador i traductor erudit francès.

Marcel Schwob

Mundos terribles. Relatos y crónicas inéditos.

Traducció d'Eric Jalain

Sevilla, El Olivo Azul, 2007.

Maria Rosell.

Conegut per haver viscut el *fin de siècle* entre ocupacions de bibliòfil, plantxes d'impremta als periòdics *Phare de la Loire* i *L'Écho de Paris*, i complicitats literàries amb Wilde, Louÿs, Valéry o Mallarmé –entre d'altres-, Marcel Schwob (Chaville 1867-París 1905) és, en canvi, una figura difusa de les lletres franceses. L'empremta que deixà en els ambients il·lustrats i artístics de l'època és visible al llarg de tota una xarxa de testimonis i de dedicatòries d'obres que va traçar amb els seus contemporanis. La línia s'estén fins a Borges, gran admirador de l'autor de les *Vidas imaginarias*, *La cruzada de los niños*, *El rey de la máscara de oro* o *Viaje a Samoa*. La imatge poc nítida, el lloc de descentrament que ocupa en el cor de les manifestacions culturals del moment, és la raó de l' eclipsament de la seua trajectòria narrativa, que tracta de remedià l'aparició de *Mundos terribles. Relatos y crónicas inéditos*. Malgrat la marginació i el desconeixement, tres notes dominen certa llegenda existent al seu voltant: tota una obra escrita abans dels 29 anys, una cultura llibresca inusual, i l'univers particular que plasmà en dedicar-se al gènere que millor se li ajustava: el relat breu. A tot açò, jo hi afegiria un dels trets més cridaners de les pàgines que configuren aquestos “móns terribles” que se'ns presenten a mode de microrelats fantàstics, treballs periodístics o apunts de viatger: es tracta de l'ull crític del cronista de *L'Évenement* quan observa i s'interroga sobre els successos que donen compte del termòmetre polític-social de l'última dècada del segle, o que bé indiquen les derives del seu temps, com ara l'*affaire Dreyfus*, les formes que adopta la pena de mort al país, el present i el futur de la publicitat, el colonialisme americà, i d'altres temes que conformen les proses traduïdes i compilades per primera vegada gràcies a l'editorial andalusa.

L'aportació d'aquests documents epicals va més enllà, cal remarcar-ho, del registre estrictament informatiu, perquè el Schwob dels relats fantàstics -en l'estela de Poe o de

Hoffman (“El alfiler de oro”, “Artículos de exportación”, “La endemoniada”)-, no és diferent del Schwob *journaliste* que domina com pocs la denominada “ficció periodística”, és a dir: que és conscient que el periodisme pot ser una activitat paral·lela a la creació de móns possibles i que, en conseqüència, pot emprar les mateixes tècniques i aconseguir els mateixos resultats que l'escriptor de ficció davant una història, un espai i un temps, uns personatges, i un discurs. El producte final és una difuminació de l'ampit entre realitat històrica -actual o passada-, i imaginació novel·lesca: els delinqüents i les prostitutes que protagonitzen la crònica sobre “Los “rojos” de Basilea (1430)”, foren reis entre els cràpules dels barris més desfavorits de la ciutat medieval, però tenen una consistència tan literària com la dels timadors parisencs, les motivacions i les activitats dels quals retrata al quadre “La psicología del trilero”. No és casualitat que Schwob focalitze la mirada, sempre satírica, sobre aquestes capes de la societat que pinta amb bon traç en llenços literaris de xicotet format: fou conegut per un domini dels argots, capaç d'enfonsar o de fer brillar el traductor que s'endinse en el lumpen i en les classes populars del París a l'alba del segle XX, de la mà de l'escriptor. En aquest sentit, la tasca d'Eric Jalain no ha estat senzilla: el resultat és reeixit, i podem gaudir d'un llenguatge gairebé tan pintoresc i viu com l'original, ple de matissos i d'una riquesa lèxica important. Tant el pròleg com l'epíleg de Rafael de Cózar i d'Andrés Sorel, respectivament, expressen aquesta complexitat, així com la d'altres assumptes relacionats amb el microcosmos de l'autor i les fonts documentals del recull.

La mestria en l'ús d'aquests parlars particulars és equivalent a l'interès de l'etnògraf pels argots no només francesos, sinó europeus, de tots els temps. Especialment, cal destacar la recreació nostàlgica-constant generacional- del passat. En un moment en què amics om Pierre Louÿs feien creure als hel·lenistes més documentats l'existència de l'obra poètica de Bilitis – companya fictícia de Safo–, Schwob revisita el llatí vulgar dels lupanars i dels jóvens romans amb rostre decadentista de “Las nupcias del Tíber” o de la novel·la inacabada *Poupa*, sacsejats per l'erotisme, la violència, la mort i la por, llocs comuns de la seua bibliografia.

No és, però, en aquestos viatges recurrents on l'especificitat de Schwob es manifesta, sinó en les microrealitats que basteix seguint l'ona del conte fantàstic decimonònic, -de l'escola del qual no és un dels representants més destacats, però sí un membre, si es vol secret.

L'edició de *Mundos terribles* crida l'atenció sobre un dels noms que contribuï a fer prosperar un producte característic de la narrativa del segle XIX baix la ploma de Potocki, Merimée, Balzac, Nerval o Gautier. Des dels margens de la tradició, certs relats prenen hui tot l'esplendor.